

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

Т.Ф. Бірюкова

» _____ 2024 рік

ТЕОРІЯ КРИМІНОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) і заочної форми здобуття освіти
спеціальності: 054 соціологія
освітньо-професійна програма: соціологія медіації і кримінології

Укладач: д. філос.н., доцент, завідувач кафедри соціології Скворець В.О.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 6 від "22" січня 2024 р.

Завідувач кафедри соціології

В.О. Скворець

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 5 від "22" січня 2024 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

Н.В. Горло

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

М.А. Лепський

(ініціали, прізвище)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 6	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність Соціологія	Загальна кількість годин – 180	Семестр:	
		6	
Освітньо-професійна програма Соціологія медіації і кримінології	Змістових модулів – 10	84 год.	8 год.
		Лекції	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	42 год.	4 год.
		Семінарські	
		42 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		96 год.	172 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення бакалаврів із змістом теорії кримінології та формування вмінь використовувати соціологічні знання для проведення кримінологічних досліджень.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Теорія кримінології» є: ознайомлення студентів із теоретико-методологічними засадами кримінологічної науки, характеристикою злочинності, її ознак, показників вимірювання, осмислення детермінації злочинності та дослідження особистості злочинця, засвоєння основних засобів попередження злочинності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких **результатів навчання** (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

Студенти мають **знати**:

- методологічні засади та методи кримінологічного дослідження;
- кримінологію як систему наукових знань та її місце в системі наук;
- зарубіжні кримінологічні теорії;
- розвиток української кримінології;
- злочинність та її ознаки;
- кількісні та якісні показники злочинності;
- латентну злочинність;
- кримінологічну характеристику організованої злочинності;
- сучасний стан злочинності в Україні;

- причини та умови злочинності;
- особистість злочинця як об'єкт кримінологічного дослідження;
- структуру та основні кримінологічні ознаки особи злочинця;
- кримінологічну класифікацію і типологію злочинців;
- теоретичні засади попередження злочинів;

Студенти мають **вміти**:

- проводити кримінологічні дослідження;
- здійснювати кримінологічне прогнозування;
- планувати заходи запобігання злочинності;
- розробляти кримінологічне програмування заходів запобігання злочинності;
- розробляти заходи щодо вдосконалення кримінологічної політики в Україні.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Участь у дискусії на семінарських заняттях
СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Написання есе
СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.	Участь у дискусії на семінарських заняттях
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Написання есе
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	Участь у дискусії на семінарських заняттях
РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Написання есе
РН13. Застосовувати інструментарій соціологічної науки в дослідженні різних сфер суспільного життя	Індивідуальна робота студента – розробка програми кримінологічного дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Теорія кримінології» пов'язана з такими курсами, що входять до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми «Соціологія медіації та кримінології»: «Обробка соціологічних даних», «Надійність соціологічної інформації», «Соціологічний профайлінг злочинця», «Теорія соціальних змін», «Кримінологічна безпека», а також із таким компонентом навчальної діяльності як навчальна практика.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади кримінологічної науки

Тема 1. Вступ до курсу «Теорія кримінології»

Поняття кримінології. Етимологія і зміст поняття «кримінологія». Кримінологія – соціально-правова наука. Об'єкт дослідження кримінології. Предмет дослідження кримінології. Основні елементи кримінології. Злочинність, злочин, особа злочинця. Протидія злочинності. Віктимологія. Основні завдання кримінології. Функції кримінології.

Тема 2. Методологія і методи кримінологічної науки

Методологія кримінологічної науки. Методологія наукового пізнання. Гносеологія. Джерела наукової методології. Методи кримінологічної науки. Кримінологічне дослідження. Зміст поняття «метод». Метод системно-структурного аналізу. Історичний метод. Порівняльний метод. Статистичні методи. Конкретно-соціологічні методи.

Тема 3. Кримінологія як система наукових знань та її місце в системі наук

Наукові підходи до витоків науки кримінології. Відмінність кримінології від кримінального права. Предмет кримінології – злочинність як соціальне явище – основний фактор, що визначає її місце в системі наук. Систематизація кримінології за предметом дослідження і за рівнем узагальнення науково-практичної інформації. Загальнотеоретичний і прикладний рівень кримінології. Зв'язок кримінології з філософсько-соціологічними, юридичними, психолого-педагогічними та економічними науками.

Змістовий модуль 2. Становлення зарубіжної та української кримінологічної науки

Тема 4. Зарубіжні кримінологічні теорії

Філософські витoki кримінально-правової думки (Платон, Аристотель). Класична школа в кримінальному праві (Ш. Монтеск'є, Ч. Беккарія, Ж.-Ж. Руссо, Вольтер). Антропологічний напрям у кримінології (Ч. Ломброзо, Е. Феррі й Р. Гарофало). Соціологічний напрям у кримінології (Ф. Ліст, А. Принс, В. Бонгер, Ж. Гамель, Г. Тард, Е. Дюркгейм).

Тема 5. Розвиток української кримінології

Розвиток кримінології на початку ХХ століття. Кримінологічні кабінети та Інститути науково-судової експертизи в Україні (І. Малиновський). Кримінологія в УРСР у 60–80-ті роки ХХ століття (П. Михайленко, Й. Гельфанд, М. Михеєнко, О. Костенко). Кримінологія в Україні в 90-ті роки ХХ століття та її сучасний стан. Науково-дослідний інститут проблем боротьби зі злочинністю (А. Закалюк). Кримінологічна асоціація України (Ю. Кравченко, О. Бандурка). Проблеми і перспективи розвитку кримінологічної науки в Україні.

Змістовий модуль 3. Злочинність, її якісні та кількісні показники

Тема 6. Злочинність та її ознаки

Зміст поняття «злочинність». Поняття «злочин». Складові злочинності. Кількісна і якісна характеристика злочинності. Стан (рівень) злочинності та його показники. Коефіцієнт злочинності. Спеціальний коефіцієнт. Структура злочинності. Характер злочинності. Динаміка злочинності. «Географія злочинності».

Тема 7. Кількісні та якісні показники злочинності

Показники вимірювання злочинності. Кількісні показники вимірювання злочинності. Стан (обсяг) злочинності. Коефіцієнт інтенсивності (рівень) злочинності. Загальні та спеціальні (деталізовані) коефіцієнти злочинності. Динаміка злочинності. Темп зростання кількості зареєстрованих злочинів. Базисний темп збільшення кількості злочинів. Ланцюговий темп

збільшення кількості злочинів. Якісні показники вимірювання злочинності. Структура злочинності. Географія злочинності. Індекс суспільної небезпечності злочинності.

Змістовий модуль 4. Латентна та організована злочинність

Тема 8. Латентна злочинність

Поняття латентної злочинності. Групи латентних злочинів. Природна латентна злочинність. Штучна латентна злочинність. Різновиди латентної злочинності в західній кримінології. Дослідження латентної злочинності. Методи виявлення рівня латентної злочинності. Проблема дослідження латентної злочинності в Україні.

Тема 9. Кримінологічна характеристика організованої злочинності

Поняття організованої злочинності. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю». Ознаки організованих злочинних об'єднань. Ролі, функції та розподіл обов'язків у організованих злочинних об'єднаннях. Лідер, його оточення, група безпеки організованої злочинної групи. Основні види злочинної діяльності кримінальних угруповань в Україні.

Змістовий модуль 5. Злочинність і кримінологічна політика в Україні

Тема 10. Сучасний стан злочинності в Україні

Характеристика основних періодів розвитку злочинності в пострадянській Україні. Основні тенденції сучасної злочинності в Україні. Вплив соціально-економічної та соціокультурної трансформації українського суспільства на поширення злочинності в Україні. Динаміка злочинності в країнах Євросоюзу та пострадянського простору. Наслідки трансформації злочинності в Україні.

Тема 11. Кримінологічна політика України

Поняття та ознаки кримінологічної політики. Зміст поняття «політика». «Кримінальна політика». Розуміння поняття «кримінологічна політика». Об'єкт кримінологічної політики. Предмет кримінологічної політики. Цілі та завдання кримінологічної політики. Основні функції кримінологічної політики. Принципи і методи кримінологічної політики. Суб'єкти формування та реалізації кримінологічної політики України.

Змістовий модуль 6. Детермінанти злочинності та особистість злочинця

Тема 12. Вчення про причинність злочинності

Кримінологічне визначення причин та умов злочинності. Процес детермінації злочинності. Детермінанти злочинності. Наукові підходи до розуміння причинності злочинності. Механізм формування причинності злочинності.

Тема 13. Поняття причин та умов злочинності в кримінології

Система кримінологічної детермінації та її складові. Причини злочинності в кримінології (об'єктивні та суб'єктивні). Професійна та ситуативна злочинність. Умови злочинності (об'єктивні й суб'єктивні). Корелянти злочинності. Основні ознаки детермінації злочинності. Види детермінації: причинність та обумовлення. Класифікація причин та умов злочинності. Процес самодетермінації злочинності.

Змістовий модуль 7. Особа злочинця

Тема 14. Особистість злочинця як об'єкт кримінологічного дослідження

Основні підходи до вирішення проблеми особи злочинця в пострадянській кримінології. Концепція особи злочинця. Концепція «соціопатичної особистості». Нерозривність зв'язку

особи злочинця в із антисоціальною поведінкою. Вивчення особистості: філософський, соціологічний і психологічний підхід. Кримінологічна характеристика особи.

Тема 15. Структура та основні кримінологічні ознаки особи злочинця

Основні елементи структури особи. Кримінологічна структура особи злочинця. Основні ознаки характеристики особи злочинця. Соціально-демографічні ознаки особи злочинця. Кримінально-правові ознаки особи злочинця. Соціально-рольові та морально-психологічні ознаки особи злочинця. Комплексне кримінологічне дослідження особи злочинця.

Змістовий модуль 8. Попередження злочинності та кримінологічне прогнозування

Тема 16. Теоретичні засади попередження злочинів

Поняття та предмет запобігання злочинам. Кримінологічне визначення запобігання злочинам та припинення злочинних проявів. Мета та завдання запобігання злочинам. Функції та принципи запобігання злочинам. Методи і форми діяльності щодо запобігання злочинам.

Тема 17. Кримінологічне прогнозування

Поняття кримінологічного прогнозування. Наукове передбачення. Прогноз. Прогнозування. Функції соціального прогнозу. Кримінологічне прогнозування. Цілі, завдання та функції кримінологічного прогнозування. Види кримінологічного прогнозування. Основні методи кримінологічного прогнозування.

Змістовий модуль 9. Планування та програмування запобігання злочинності

Тема 18. Планування заходів запобігання злочинності

Науковий підхід до планування. Зміст понять «план» і «планування». Кримінологічне планування. Основні завдання кримінологічного планування. Класифікація кримінологічного планування. Етапи кримінологічного планування. Принципи кримінологічного планування. Методи кримінологічного планування.

Тема 19. Кримінологічне програмування запобігання злочинності

Спільні і відмінні ознаки планування і програмування. Зміст поняття «Програмуванням заходів запобігання злочинності». Процес прийняття програм запобігання злочинності та основні його стадії. Основні етапи процесу прийняття програм запобігання злочинності.

Змістовий модуль 10. Кримінологічне дослідження і типологія злочинців

Тема 20. Кримінологічне дослідження

Зміст поняття «кримінологічне дослідження». Об'єкти кримінологічного дослідження. Суб'єкти кримінологічного дослідження. Предмет кримінологічного аналізу злочинності. Мета та завдання кримінологічних досліджень. Функції кримінологічних досліджень. Класифікація кримінологічних досліджень. Значення кримінологічних досліджень.

Тема 15. Кримінологічна класифікація і типологія злочинців

Критерії класифікації злочинців (соціально-демографічний, соціально-економічний, стан особи, види вчинених злочинів, ступінь тяжкості злочину). Проблема типології особи злочинця. Типологія злочинців за характером і змістом мотивації. Типологія злочинця за глибиною і стійкістю антисуспільної мотивації особи.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год.		Система накопичених балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год.		Семинарські заняття, год.		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Прак зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	12	6	2	6	0	3	13	5		5
2	15	8	4	0	4	2	7	13	5		5
3	15	8	4	2	4	0	7	13		5	5
4	15	8	4	0	4	0	7	15	5		5
5	15	8	4	0	4	0	7	15	5	5	10
6	15	8	4	0	4	0	7	15	5		5
7	15	8	4	0	4	0	7	15	5		5
8	15	8	4	0	4	0	7	15	5		5
9	15	8	4	0	4	0	7	15		5	5
10	15	8	4	0	4	2	7	13	5	5	10
Усього за змістові модулі	150	84	42	4	42	4	66	142	40	20	60
Підсумковий семестровий контроль іспит	30	-	-	-	-	-	30	30	-	-	40
Загалом					180					100	

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	о/з ф.
1	2	3	4
1	Вступ до курсу «Теорія кримінології»	2	2
	Методологія і методи кримінологічної науки	2	
	Кримінологія як система наукових знань та її місце в системі наук	2	
2	Зарубіжні кримінологічні теорії	2	
	Розвиток української кримінології	2	
3	Злочинність та її ознаки	2	2
	Кількісні та якісні показники злочинності	2	
4	Латентна злочинність	2	
	Кримінологічна характеристика організованої злочинності	2	
5	Сучасний стан злочинності в Україні	2	
	Кримінологічна політика України	2	
6	Вчення про причинність злочинності	2	
	Поняття причин та умов злочинності в кримінології	2	
7	Особистість злочинця як об'єкт кримінологічного дослідження	2	
	Структура та основні кримінологічні ознаки особи злочинця	2	
8	Теоретичні засади попередження злочинів	2	
	Кримінологічне прогнозування	2	
9	Планування заходів запобігання злочинності	2	
	Кримінологічне програмування запобігання злочинності	2	

10	Кримінологічне дослідження	2	
	Кримінологічна класифікація і типологія злочинців	2	
Разом		42	4

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	о/з ф.
1	2	3	4
1	Вступ до курсу «Теорія кримінології»	2	
	Методологія і методи кримінологічної науки	2	2
	Кримінологія як система наукових знань та її місце в системі наук	2	
2	Зарубіжні кримінологічні теорії	2	
	Розвиток української кримінології	2	
3	Злочинність та її ознаки	2	
	Кількісні та якісні показники злочинності	2	
4	Латентна злочинність	2	
	Кримінологічна характеристика організованої злочинності	2	
5	Сучасний стан злочинності в Україні	2	
	Кримінологічна політика України	2	
6	Вчення про причинність злочинності	2	
	Поняття причин та умов злочинності в кримінології	2	
7	Особистість злочинця як об'єкт кримінологічного дослідження	2	
	Структура та основні кримінологічні ознаки особи злочинця	2	
8	Теоретичні засади попередження злочинів	2	
	Кримінологічне прогнозування	2	
9	Планування заходів запобігання злочинності	2	
	Кримінологічне програмування запобігання злочинності	2	
10	Кримінологічне дослідження	2	2
	Кримінологічна класифікація і типологія злочинців	2	
Разом		42	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Вступ до курсу «Теорія кримінології». Поняття кримінології. Етимологія і зміст поняття «кримінологія». Кримінологія – соціально-правова наука. Об'єкт дослідження кримінології. Предмет дослідження кримінології. Основні елементи кримінології. Злочинність, злочин, особа злочинця. Протидія	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три	5

		злочинності. Віктимологія. Основні завдання кримінології. Функції кримінології. Методологія і методи кримінологічної науки. Методологія кримінологічної науки. Методологія наукового пізнання. Гносеологія. Джерела наукової методології. Методи кримінологічної науки. Кримінологічне дослідження. Зміст поняття «метод». Метод системно-структурного аналізу. Історичний метод. Порівняльний метод. Статистичні методи. Конкретно-соціологічні методи.	елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	1	-	-	5
2	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Зарубіжні кримінологічні теорії. Філософські витоки кримінально-правової думки (Платон, Аристотель). Класична школа в кримінальному праві (Ш. Монтеск'є, Ч. Беккарія, Ж.-Ж. Руссо, Вольтер). Антропологічний напрям у кримінології (Ч. Ломброзо, Е. Феррі й Р. Гарофало). Соціологічний напрям у кримінології (Ф. Ліст, А. Принс, В. Бонгер, Ж. Гамель, Г. Тард, Е. Дюркгейм). Розвиток української кримінології. Розвиток кримінології на початку ХХ ст. Кримінологічні кабінети та Інститути науково-судової експертизи в Україні (І. Малиновський). Кримінологія в УРСР у 60–80-ті роки ХХ століття (П. Михайленко, Й. Гельфанд, М. Михеєнко, О. Костенко). Кримінологія в Україні в 90-ті роки ХХ століття та її сучасний стан.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5

		Науково-дослідний інститут проблем боротьби зі злочинністю (А. Закалюк). Кримінологічна асоціація України (Ю. Кравченко, О. Бандурка). Проблеми і перспективи розвитку кримінологічної науки в Україні.		
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	1	-	-	5
3	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Соціологічний інструментарій вимірювання злочинності» (обсягом 3-5 сторінок)	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	1	-	-	5
4	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Латентна злочинність. Поняття латентної злочинності. Групи латентних злочинців. Природна латентна злочинність. Штучна латентна злочинність. Різновиди латентної злочинності в західній кримінології. Дослідження латентної злочинності. Методи виявлення рівня латентної злочинності. Проблема дослідження латентної злочинності в Україні. Кримінологічна характеристика організованої злочинності. Поняття організованої злочинності. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5

		злочинністю». Ознаки організованих злочинних об'єднань. Ролі, функції та розподіл обов'язків у організованих злочинних об'єднаннях. Лідер, його оточення, група безпеки організованої злочинної групи. Основні види злочинної діяльності кримінальних угруповань в Україні.		
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	1	-	-	5
5	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Сучасний стан злочинності в Україні. Характеристика основних періодів розвитку злочинності в пострадянській Україні. Основні тенденції сучасної злочинності в Україні. Вплив соціально-економічної та соціокультурної трансформації українського суспільства на поширення злочинності в Україні. Динаміка злочинності в країнах Євросоюзу та пострадянського простору. Наслідки трансформації злочинності в Україні. Кримінологічна політика України. Поняття та ознаки кримінологічної політики. Зміст поняття «політика». «Кримінальна політика». Розуміння поняття «кримінологічна політика». Об'єкт кримінологічної політики. Предмет кримінологічної політики. Цілі та завдання кримінологічної політики. Основні функції кримінологічної політики. Принципи і методи кримінологічної політики. Суб'єкти формування та реалізації кримінологічної політики України.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5

	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Показники злочинності в Україні у 2016- 2020 роках» (обсягом 3-5 сторінок)		5
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2	-	-	10
6	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Вчення про причинність злочинності. Кримінологічне визначення причин та умов злочинності. Процес детермінації злочинності. Детермінанти злочинності. Наукові підходи до розуміння причинності злочинності. Механізм формування причинності злочинності. Поняття причин та умов злочинності в кримінології. Система кримінологічної детермінації та її складові. Причини злочинності в кримінології (об’єктивні та суб’єктивні). Професійна та ситуативна злочинність. Умови злочинності (об’єктивні й суб’єктивні). Корелянти злочинності. Основні ознаки детермінації злочинності. Види детермінації: причинність та обумовлення. Класифікація причин та умов злочинності. Процес самодетермінації злочинності.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали.	5
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	1	-	-	5
7	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Особистість злочинця як об’єкт кримінологічного дослідження. Основні підходи до вирішення проблеми особи злочинця в пострадянській кримінології. Концепція особи злочинця. Концепція «соціопатичної особистості». Нерозривність зв’язку	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали. Неповна відповідь на питання, у якій	5

		<p>особи злочинця в із антисоціальною поведінкою. Вивчення особистості: філософський, соціологічний і психологічний підхід. Кримінологічна характеристика особи. Структура та основні кримінологічні ознаки особи злочинця. Основні елементи структури особи. Кримінологічна структура особи злочинця. Основні ознаки характеристики особи злочинця. Соціально-демографічні ознаки особи злочинця. Кримінально-правові ознаки особи злочинця. Соціально-рольові та морально-психологічні ознаки особи злочинця. Комплексне кримінологічне дослідження особи злочинця.</p>	<p>відсутні два-три елементи змісту – 3 бали. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали.</p>	
Усього за ЗМ 7 контр. заходів	1	-	-	5
8	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	<p>Теоретичні засади попередження злочинів Поняття та предмет запобігання злочинам. Кримінологічне визначення запобігання злочинам та припинення злочинних проявів. Мета та завдання запобігання злочинам. Функції та принципи запобігання злочинам. Методи і форми діяльності щодо запобігання злочинам. Кримінологічне прогнозування Поняття кримінологічного прогнозування. Наукове передбачення. Прогноз. Прогнозування. Функції соціального прогнозу. Кримінологічне прогнозування. Цілі, завдання та функції</p>	<p>Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали.</p>	5

		кримінологічного прогнозування. Види кримінологічного прогнозування. Основні методи кримінологічного прогнозування.		
Усього за ЗМ 8 контр. заходів	1	-	-	5
9	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Соціальні фактори змін злочинності в 90-х роках ХХ століття» (обсягом 3-5 сторінок).	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 9 контр. заходів	1	-	-	5
10	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Кримінологічне дослідження. Зміст поняття «кримінологічне дослідження». Об'єкти кримінологічного дослідження. Суб'єкти кримінологічного дослідження. Предмет кримінологічного аналізу злочинності. Мета та завдання кримінологічних досліджень. Функції кримінологічних досліджень. Класифікація кримінологічних досліджень. Значення кримінологічних досліджень. Кримінологічна класифікація і типологія злочинців. Критерії класифікації злочинців (соціально-демографічний, соціально-економічний, стан особи, види вчинених злочинів, ступінь тяжкості	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5

		злочину). Проблема типології особи злочинця. Типологія злочинців за характером і змістом мотивації. Типологія злочинця за глибиною і стійкістю антисуспільної мотивації особи.		
	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Визначити типологію особи лідера злочинної групи» (обсягом 3-5 сторінок).	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 10 контр. заходів	2	-	-	10
Усього за змістові модулі	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання – відповідь на питання білета іспиту	Питання підготовки: 1. Поняття кримінології. 2. Основні елементи кримінології. 3. Основні завдання кримінології. 4. Функції кримінології. 5. Методологія кримінологічної науки. 6. Джерела наукової методології. 7. Методи кримінологічної науки. 8. Кримінологія як система наукових знань та її місце в системі наук. 9. Систематизація кримінології. 10. Загальнотеоретичний і прикладний рівень	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 5 балів) – усього 2 питання. 5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована 3-4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті 1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття	10

		<p>кримінології.</p> <p>11. Зв'язок кримінології з соціально-гуманітарними науками.</p> <p>12. Філософські витоки кримінально-правової думки (Платон, Аристотель).</p> <p>13. Класична школа в кримінальному праві (Ш. Монтеск'є, Ч. Беккарія, Ж.-Ж. Руссо, Вольтер).</p> <p>14. Антропологічний напрям у кримінології (Ч. Ломброзо, Е. Феррі й Р. Гарофало).</p> <p>15. Соціологічний напрям у кримінології (Ф. Ліст, А. Принс, В. Бонгер, Ж. Гамель, Г. Гард, Е. Дюркгейм).</p> <p>16. Розвиток кримінології в Україні на початку ХХ століття (І. Малиновський).</p> <p>17. Кримінологія в УРСР у 60–80-ті роки ХХ століття (П. Михайленко, Й. Гельфанд, М. Михеєнко, О. Костенко).</p> <p>18. Кримінологія в Україні в 90-ті роки ХХ століття та її сучасний стан.</p> <p>19. Злочинність та її ознаки.</p> <p>20. Кількісна і якісна характеристика злочинності.</p> <p>21. Структура і динаміка злочинності.</p> <p>22. Латентна злочинність.</p> <p>23. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.</p> <p>24. Сучасний стан злочинності в Україні.</p> <p>25. Вчення про причинність злочинності.</p> <p>26. Кримінологічне визначення причин та умов злочинності.</p> <p>27. Детермінанти злочинності.</p> <p>28. Механізм формування причинності</p>		
--	--	--	--	--

		<p>злочинності.</p> <p>29. Система кримінологічної детермінації та її складові.</p> <p>30. Процес самодетермінації злочинності.</p> <p>31. Особистість злочинця як об'єкт кримінологічного дослідження.</p> <p>32. Концепція особи злочинця.</p> <p>33. Концепція «соціопатичної особистості».</p> <p>34. Нерозривність зв'язку особи злочинця в із антисоціальною поведінкою.</p> <p>35. Кримінологічна характеристика особи.</p> <p>36. Структура та основні кримінологічні ознаки особи злочинця.</p> <p>37. Основні елементи структури людської особи.</p> <p>38. Кримінологічна структура особи злочинця.</p> <p>39. Соціально-рольові ознаки особи злочинця.</p> <p>40. Комплексне кримінологічне дослідження особи злочинця.</p> <p>41. Критерії класифікації злочинців.</p> <p>42. Типологія злочинців.</p> <p>43. Теоретичні засади попередження злочинів.</p> <p>44. Кримінологічне прогнозування.</p> <p>45. Планування заходів запобігання злочинності.</p> <p>46. Кримінологічне програмування запобігання злочинності.</p> <p>47. Об'єкти і предмети кримінологічного дослідження.</p> <p>48. Мета, завдання та функції кримінологічних досліджень.</p> <p>49. Класифікація кримінологічних</p>		
--	--	---	--	--

		досліджень. 50. Кримінологічна політика України.		
	Виконання підсумкового тесту в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в СЕЗН Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15561	За виконання підсумкового тесту студент може отримати до 10 балів.	10
	<p>Практичне завдання – індивідуальна робота студента, що передбачає розробку програми кримінологічного дослідження. Розробка має бути до початку заліку представлена у вигляді презентації обсягом 12-15 файлів. Студент повинен публічно захистити свій проект конкретного соціологічного дослідження перед студентами групи і викладачем.</p> <p>Зміст презентації включає: 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) список джерел, що були використані при підготовці заняття.</p>	<p>Теми кримінологічного дослідження:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняти стан злочинності у 2016-2020 роках у Запорізькій та Львівській області. 2. Порівняти стан злочинності у 2016-2020 роках у Рівненській та Черкаській області. 3. Порівняти стан злочинності у 2016-2020 роках у Запорізькій та Одеській областях. 4. Порівняти коефіцієнт інтенсивності (рівень) злочинності у 2016-2020 роках у Запорізькій та Львівській області. 5. Порівняти коефіцієнт інтенсивності (рівень) злочинності у 2016-2020 роках у Рівненській та Черкаській області. 6. Порівняти коефіцієнт інтенсивності (рівень) злочинності у 2016-2020 роках у Запорізькій та Одеській областях. 7. Порівняти структуру злочинності у 2020 році у Запорізькій та Львівській області. 8. Порівняти структуру злочинності у 2020 році у Рівненській та Черкаській області. 9. Порівняти структуру злочинності у 2020 році у Запорізькій та Одеській областях. 10. Порівняти динаміку злочинності у 2016-2020 роках у Запорізькій та Львівській області. 11. Порівняти динаміку злочинності у 2016-2020 роках у Рівненській та Черкаській області. 12. Порівняти динаміку злочинності у 2016-2020 	<p>Критеріями оцінювання є наявність визначених складових у розробленій програмі соціологічного дослідження:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) розробка заняття ґрунтується на сучасній літературі – 18-20 балів <p>Повна або часткова відсутність одного з названих критеріїв – 15-17 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність двох із названих критеріїв – 12-14 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність трьох із названих критеріїв – 9-11 балів.</p> <p>Повна або часткова відсутність чотирьох із названих критеріїв – 5-8 балів.</p> <p>Повна або часткова</p>	20

		роках у Запорізькій та Одеській областях. Обсяг роботи – не менше 12 сторінок.	відсутність п'ятьох із названих критеріїв – 1-4 бали.	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. Кн. 2 : Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. 712 с.
3. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Вид. Дім «Ін Юре», 2008. Кн. 3 : Практична кримінологія. 320 с.
4. Кримінологія : підручник / А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова. Є. Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. и доп. Харків : Право, 2018. 416 с.
5. Кримінологія : підручник / за заг. ред. В. В. Чернея ; за наук. ред. О. М. Джужи. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 612 с.

Додаткова:

1. Денисов С. Ф., Тимчук О. Л. Деякі аспекти сутності та предмета кримінології як науки. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2021. № 1(24). С. 151-159.
2. Дрьомін В. М. Злочинність як соціальна практика : інституціональна теорія криміналізації суспільства : монографія. Одеса : Юридична література, 2009. 616 с.
3. Кримінологія. Загальна частина : навч.-метод. посібник / В. М. Дрьомін, Т. В. Мельничук, Ю. О. Стрелковська [та ін.] ; рец. : В. О. Туляков, В. Г. Пожар. Одеса : НУ ОЮА : Гельветика, 2018. 52 с.
4. Кримінологія. Академічний курс / кол. авторів ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : Видавничий дім «КОНДОР», 2018. 588 с.
5. Кримінологія : підручник / В. С. Ковальський, О. М. Костенко, Г. С. Семаков та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 344 с.
6. Кулик О. Г. Злочинність в Україні на початку ХХІ століття : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 272 с.
7. Проблеми протидії злочинності: підручник / О. Г. Кальман, І. М. Козьяков, Куц В. М. та ін. ; за ред. проф. О. Г. Кальмана. Харків : ТОВ «Новасофт», 2010. 351 с.
8. Профілактика злочинів : підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужи. Київ : Атіка, 2011. 720 с.
9. Українська кримінологічна енциклопедія. Харків – Київ : Харк. нац. ун-т внутр. Справ ; Нац. акад. внутр. справ, Кримін. асоц. України, Золота миля. 2017. 804 с.
10. Фіалка М. І. Кримінологічне дослідження та кримінологічна інформація: сутність змістів та взаємозв'язок між ними. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. № 2(23). 2020. С. 109-120.
11. Barkan, Steven E. *Criminology: A Sociological Understanding* (2001). Faculty and Staff Monograph Publications. 157. URL: https://digitalcommons.library.umaine.edu/fac_monographs/157
12. *Global Criminology. Crime and Victimization in a Globalized Era*. URL: <https://www.routledge.com/Global-Criminology-Crime-and-Victimization-in-a-Globalized-Era/Jaishankar-Ronel/p/book/9781439892497>

Інформаційні джерела:

1. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Боротьба зі злочинністю в аспекті її організації. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 9-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_3
2. Бандурка О. М. Поняття та сутність механізму протидії злочинності / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 7-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_3
3. Бандурка О. М. Система протидії злочинності: поняття та сутність / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 168-177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_17
4. Бугера О.І. Сучасний стан та проблеми використання новітніх інтернет-технологій для запобігання злочинності. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2022. № 12. С. 65-69. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/1_2022/12.pdf
5. Василевич В. В. Кримінологічна політика України : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 434 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/17872/1/0_%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4_%D0%92%D0%92%D0%92%20%2815_12_20%29_%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf
6. Гладкова Є. О. Функціональний зміст прогнозування у сфері протидії злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 178-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_18
7. Голіна В. В. Державне програмування і регіональне планування заходів запобігання злочинності в Україні / В. В. Голіна, С. Ю. Лукашевич, М. Г. Колодязний ; за заг. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2012. 304 с. URL : https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2019/02/golina_kolodznii_monografiya_2012_.pdf
8. Литвинов О., Бандурка О. Українська кримінологія на шляху між минулим та майбутнім. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/ukrayinska-kryminologiya-na-shlyahu-mizh-mynulym-ta-majbutnim/>
9. Одинцова О.В. Джерела кримінологічної інформації: поняття, види, система. *Часопис Академії адвокатури України*. 2011. № 13 (4). URL: <https://www.dspace.lduvs.edu.ua/bitstream/123456789/211/1/2.%20%D0%A7%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81%20%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%97%20%D0%B0%D0%B4%D0%B2..pdf>
10. Орлов Ю. В. Концептуальні засади протидії політичній злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 224-236. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_20
11. Орлов Ю. В. Концептуальні засади протидії політичній злочинності (закінчення статті). *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 196-209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_20
12. Сучасна кримінологія: досягнення, проблеми, перспективи : матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю каф. кримінології та кримінально-виконавчого права, Харків, 9 груд. 2016 р. / за ред. В.Я. Тація, Б.М. Головкина. Харків : Право, 2016. 236 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SBORNIKI_2016/SB_50_Kriminolog_9_12_2016.pdf
13. Фіалка М. І. До проблеми визначення змісту терміна «кримінологічна характеристика злочинності». *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 237-246. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_21
14. Шаблистий В. В. Суспільна небезпека (небезпечність) у кримінальному праві в епоху постмодерну. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 112-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_12